

Beter in Meedoen: kritisch reflecteren en samen leren

Om van de Wmo een echte participatiewet te maken, moeten partijen de bakens verzetten en kritisch naar zichzelf kijken. Het programma 'Beter in Meedoen' van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport stimuleert dat veranderingsproces. Kees van der Burg, directeur Maatschappelijke Ondersteuning van VWS, is onder de indruk van de toenemende creativiteit van gemeenten.

Het programma Beter in Meedoen loopt van 2008 tot 2012. Waarom was deze stevige impuls nodig? Kunnen de gemeenten de Wmo niet op eigen kracht van de grond krijgen? Kees van der Burg: "Sinds de invoering van de wet op 1 januari 2007 zijn gemeenten druk geweest met de overheveling van de huishoudelijke hulp uit de AWBZ en het voldoen aan de procesvereisten van de wet. Dat is goed gelukt. Als je bedenkt hoe ingrijpend deze stelselwijziging is, is het een hele prestatie dat de burger er zo weinig last van heeft gehad. Maar het is natuurlijk de bedoeling dat ze er gemak van krijgen. De Wmo moet het mogelijk maken dat iedereen meedoet in de samenleving. Die omslag naar welzijn nieuwe stijl is een veelomvattende opdracht. Als systeemverantwoordelijk departement – dat ook bakens moet verzetten - wil VWS gemeenten hierin stevig ondersteunen. Daar is Beter in Meedoen voor bedoeld."

Iedereen telt mee

Beter in Meedoen kent vier programmalijnen. Lijn 2 gaat over bestuurlijke vernieuwing en het versterken van de bestuurskracht in de Wmo. Het Verwey Jonker Instituut voert hiervoor een groot aantal projecten uit onder de titel 'Iedereen telt mee'. Een belangrijk programmaonderdeel, meent Kees van der Burg, "Hans Boutellier heeft in dit verband de term 'experiment in governance' gebruikt. Ik zou willen spreken van een 'opdracht in governance'. Gemeenten zullen voor een andere aanpak moeten kiezen. Overigens zie ik steeds meer goede voorbeelden. Ik ben onder de indruk van de creativiteit van sommige gemeenten. Maar anderen hebben zeker nog een zetje nodig."

Financiële prikkels

Het Rijk moet gemeenten ook financieel prikkelen om participatie te bevorderen. Dat schrijft de Raad voor Maatschappelijk Ontwikkeling (RMO) in een recente brief aan staatssecretaris Bussemaker. Voorkomen moet worden dat gemeenten tevreden achterover leunen als ze de huishoudelijke hulp profijtelijk hebben aanbesteed. Van der Burg ziet wel wat in die prikkels, maar vindt ook dat het Rijk niet teveel moet ingrijpen in het lokale bestuur. "Een wenselijke verschuiving in de Wmo is die van individuele naar collectieve voorzieningen. Daarnaast moet het voor gemeenten aantrekkelijk gemaakt worden om te investeren in maatschappelijke ondersteuning. Dat kan bijvoorbeeld door keuzes te belonen die elders op lokaal niveau soelaas bieden. Een voorbeeld: als een integrale aanpak van het dak-en thuislozenprobleem leidt tot minder overlast, dan hebben politie en justitie daar baat bij."

BiM-boekenkast

Beter in Meedoen moet gemeenten en welzijninstellingen vooral aan het denken zetten, zegt Van der Burg. "Het gaat er om dat ze hun methoden en werkwijzen kritisch bekijken. Zijn die effectief voor het bereiken van de Wmo-doelstellingen? We gaan geen gedragsregels opleggen. De Wmo is een kaderwet met als enige harde eis de compensatieplicht. Gemeenten bepalen verder zelf hoe ze de wet willen uitvoeren."

Beter in Meedoen zit nu nog vooral in de fase van onderzoek en ontwikkeling. De vertaalslag naar de praktijk is een belangrijk punt van aandacht, meent Van der Burg. "Vanaf 2010 moet

er een soort digitale Beter-in-meedoen-boekenkast zijn. Daarin zitten dan effectieve en efficiënte instrumenten waar gemeenten uit kunnen putten. Door van elkaar te leren en naar hun burgers te luisteren, kunnen gemeenten van de Wmo een echte participatiewet maken.”